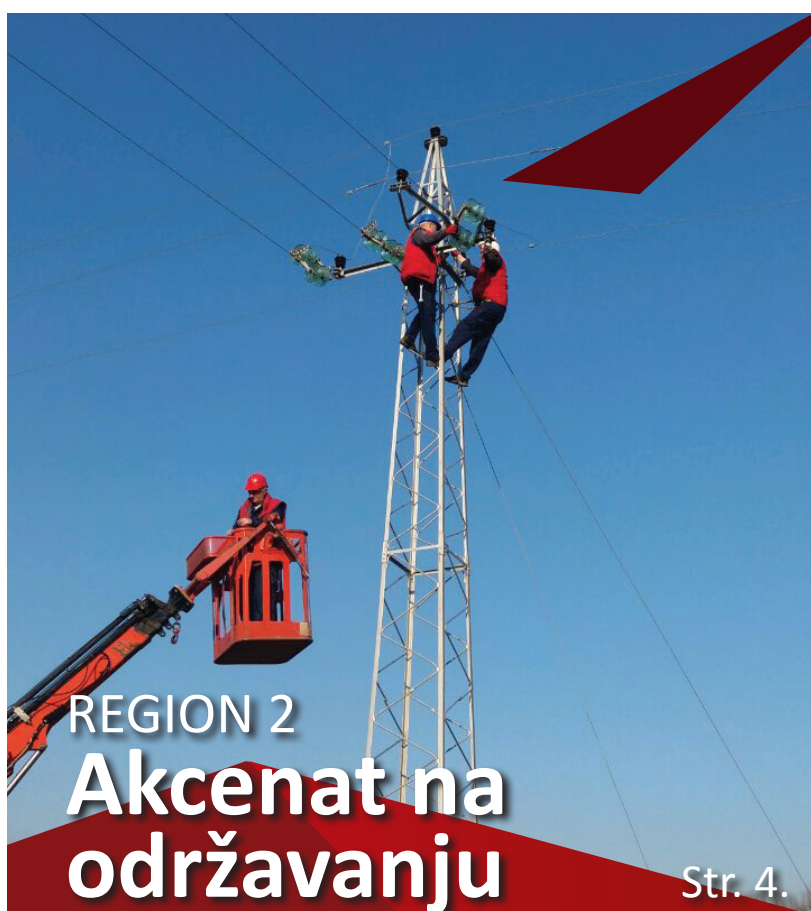

CEDIS info

Bilten Crnogorskog elektrodistributivnog sistema • Broj 5 • Podgorica • Februar 2018.

REGION 2
Akcentat na održavanju

Str. 4.

Imovina CEDIS-a
na udaru lopova
Trafostanice konstantno na meti

Str. 14.

Ugovor o radu na neodređeno vrijeme

Sigurnost i dodatna motivacija

Str. 16.

Investicije

REGION 4

Čvrsti temelji za kvalitetno snabdijevanje Ulcinja

Privodi se kraju montaža opreme u novoizgrađenoj TS 35/10kV „Novi Ulcinj“, a već su završeni i radovi na polaganju kablovskih vodova u dužini od oko 1.000 metara za uklapanje trafostanice u 35 i 10 kV mrežu. Izgradnja ovog, za Ulcinjane izuzetno značajnog objekta, obezbijediće znatno kvalitetnije i pouzdanije napajanje električnom energijom u toku predstojeće ljetnje turističke sezone kada se u najjužnijoj crnogorskoj opštini potrošnja višestruko uveća.

Naime, porast standarda potrošača, pa time i povećanje vršnog opterećenja i nedovoljan kapacitet u transformaciji 35/10 kV s jedne strane, a sa druge izgradnja novih stambenih jedinica, izgradnja objekata namijenjenih turizmu, kao i veliki broj privremenih objekata izgrađenih u svrhu poboljšanja turističke ponude, doveli su do toga da postojeća TS 35/10kV „Grad“, zbog rada u režimu preopterećenja, svojim kapacitetom (2 x 8 MVA) ne omogućava sigurno napajanje električnom

energijom konzuma Ulcinja. Izgradnja TS 35/10kV „Novi Ulcinj“ obezbijediće kvalitetno napajanje planiranih turističkih kapaciteta: hotel „Jadran“, hotel „Galeb“, vile „Mediteran“, kao i velikog broja malih i apart hotela. Predstojećim uklapanjem 10kV izvoda novoizgrađene TS 35/10kV „Novi Ulcinj“ u postojeću 10kV mrežu osiguraće se sigurno i kvalitetno napajanje i postojećih i novih korisnika.

Izgradnja kablovskih vodova za uklapanje TS „Ulcinj“

Rekonstrukcija za veću pouzdanost

Investicije u što bolje funkcionisanje distributivnog sistema se nastavljaju. Tako je u toku rekonstrukcija TS 35/10kV „Rade Končar“ u Baru, gdje se postojeći transformator snage, 4 MVA, zbog preopterećenosti usljed povećanja broja stambenih i turističkih objekata mijenja trafoom, snage 8 MVA. Realizacijom ove investicije, vrijedne oko 90 hiljada eura, pored kvalitetnog i sigurnog

napajanja postojećih korisnika električne energije, obezbijediće se energetske preduslove za razvoj i izgradnju i stvoriti uslovi za povećanje porasta potrošnje u tom dijelu distributivne mreže.

Kvalitetna, pouzdana i stabilna isporuka električne energije do svakog korisnika, bez obzira na položaj i gustinu naseljenosti, jasna je misija naše kompanije.

REGION 6

Ulaganja za sigurnost snabdijevanja

U cilju stvaranja uslova za kvalitetnije i pouzdanije napajanje sadašnjih i budućih korisnika elektrodistributivnog sistema u Bijelom Polju, nedavno je izgrađena i puštena pod napon STS 10/0,4 kV, 250 kVA "Zaton-škola". Realizacija ove investicije na području uz magistralu, koje je vrlo pogodno za razvoj i izgradnju, doprinijeće i smanjenju tehničkih gubitaka električne energije.

U ovoj opštini izgrađen je i 10 kilovoltni kablovski vod od STS „Strojtanica I“ do DTS „Malovići-Rasovo“ koji će znatno doprinijeti sigurnosti u napajanju potrošača na tom području, jer su umjesto jednog 10 kilovoltnog

Montaža kablovskog voda

izvoda sa kojeg se napajalo 45 trafostanica na području Limske doline i uz rijeku Bisticu formirana dva, jedan za napajanje trafostanica u Limskoj dolini, a drugi za napajanje trafostanica uz rijeku Bisticu.

REGION 3

Rekonstruisan DV 10kV „Dacići“

Nastavljaju se i ulaganja u sekundarnu mrežu. Tako je u toku decembra rekonstruisan nadzemni desetakilovoltni dalekovod „Dacići“ - dionica Zekići - STS 10/04kV „Daciće“ u Rožajima koji je bio u dosta lošem stanju, zbog čega su bili česti kvarovi i duga beznaponska stanja kod korisnika električne

energije.

Zamijenjeni su dotrajali drveni stubovi i provodnici, a vrijednost radova iznosi blizu 40 hiljada eura. Ovom investicijom, korisnici koji se napajaju sa DV „Dacići“ imaju znatno pouzdanije i kvalitetnije napajanje električnom energijom.

REGION 2

Akcentat na održavanju

Kvaliteno održavanje obezbjeđuje veću funkcionalnost i sigurnost rada elektroenergetskih objekata

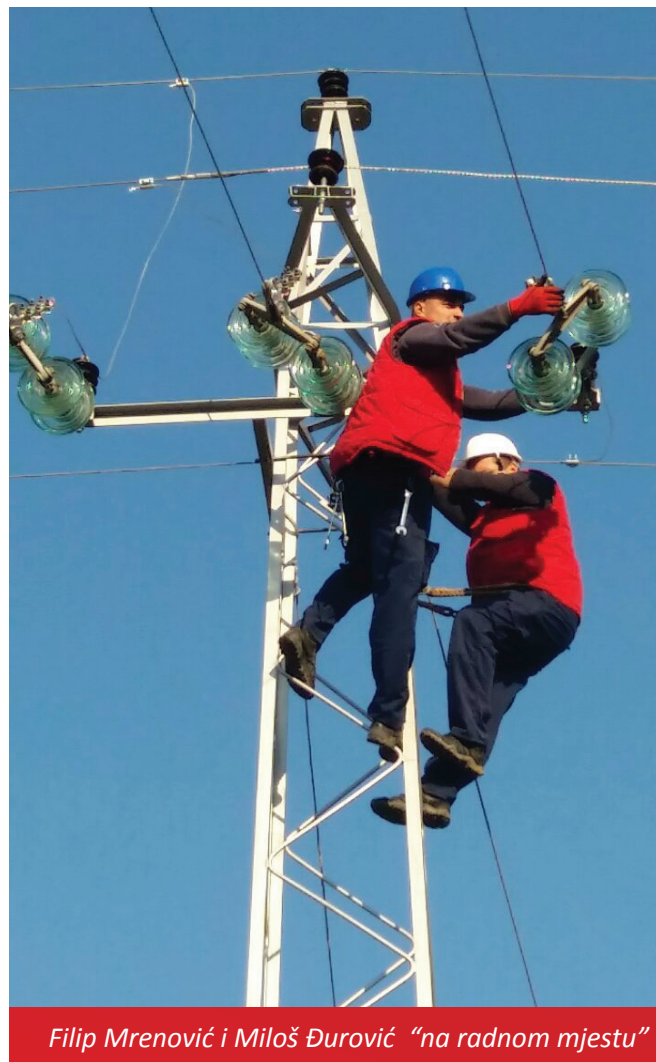
U Regionu 2 (Podgorica, Cetinje, Danilovgrad) se u prethodnom periodu intenzivno radilo na tekućem održavanju elektroenergetskih objekata, u cilju sigurnijeg i pouzdanijeg rada u toku zimskog perioda. Ekipe Službe održavanja ovog regiona u posljednjem kvartalu 2017. godine rekonstruisale su 10 kilovoltni dalekovod „Bata“ u cetinjskoj opštini na kojem je zamijenjeno dvadesetak drvenih stubova, kao i DV 10kV „Meterizi“, gdje su ugrađena dva čelično-rešetkasta stuba i linijski rastavljač na odcjepu za STS „Prevlaka“.

-Na dalekovodu 10kV „Cetinje“ snimljene su pozicije svih stubova, pošto je planirano da se ovaj objekat u potpunosti rekonstruiše u ovoj godini. Do tada urađene su najneophodnije intervencije, odnosno zamijenjeno je pet drvenih stubova i sanirana dva čelično-rešetkasta koja su bila oštećena u ankerskom dijelu, a ugrađen je i linijski rastavljač na odcjepu za STS „Dubova“ – ističe Nikola Živković, šef Službe održavanja Regiona 2.

Prema njegovim riječima, nekoliko najkritičnijih drvenih stubova zamijenjeno je i na DV 10kV „Vrela“ na kojem su takođe snimljene pozicije svih stubova zbog predstojećeg detaljnog i potpunog remonta ovog objekta.

Na dalekovodu „Hoti“ ugrađeno je pet armirano-betonskih i zamijenjena četiri drvena stuba, na dalekovodu „Dušići“ ugrađena su tri AB stuba i zamijenjena dva drvena, na DV „Danilovgrad“ izgrađen je jedan čelično-rešetkasti i pet novih drvenih stubova, koliko je zamijenjeno i na DV „Slap“. Na DV „Medun“ zamijenjena su tri, a na dalekovodu „Lijeva Rijeka“ četiri drvena stuba i jedan čelično-rešetkasti.

Kvalitetno urađeni remontu obezbjeđuju veću funk-

Filip Mrenović i Miloš Đurović „na radnom mjestu“

cionalnost i sigurnost rada elektroenergetskih objekata pa su ekipe održavanja, koristeći svoje znanje, stručnost i vještine, intenzivno radile i na niskonaponskim mrežama kako bi što bolje bile

pripremljene za kontinuiranu i pouzdanu isporuku električne energije do naših korisnika. Tako je na teritoriji Regiona 2 remontovano nekoliko desetina niskonaponskih mreža na kojima je ugrađeno oko 150 armirano-betonskih i gotovo isto toliko drvenih stubova, kao i gotovo 12 hiljada metara samonosivog kablovskog snopa različitih presjeka. Predstoji ugradnja SKS-a i uklapanje priključaka na niskonaponskim mrežama „Jankovića krš“ i „Kosor“.

Zaposleni u Službi održavanja nijesu zapostavili ni trafostanice 10/0,4kV, pa su tako zamijenjeni sred-njenaponski blokovi u šest trafostanica na teritoriji Podgorice, a u TS „Dom zdravlja“ u Cetinju, pored građevinske sanacije objekta, zamijenjeni su i sred-njenaponski i niskonaponski blok.

Tokom ovog perioda bilo je i vanrednih okolnosti, tako da je kroz havarijsko održavanje izvršena popravka trinaest 10 kilovoltnih i osam niskonaponskih kablova, a zamijenjeno je i sedam neispravnih transformatora.

Do NN mreže Dobrsko selo oprema se prebacuje na konju

Investicije

Na području Regiona 2 je u toku 2017. godine izgrađena STS 10/0,4kV, 160kVA, „Radovče 3“ i rekonstruisana 10 kilovoltna ćelija u TS 35/10kV „Podanje“. Pored toga, rekonstruisane su i TS 10/0.4kV : Škola Zagorič, Soliter Centar, Opštinski sud, Kat 2, Gimnazija Tuzi, Džan, Blok 5-D2, Drač 2, Djoko Kovačević. Malo brdo 1, Sib 2 i Stara Varoš 2, a ukupna vrijednost navedenih radova je blizu 200 hiljada eura.

U rekonstrukciju DV 10 kV „Lijeva Rijeka“ iz TS 35/10kV „Ptič“ , DV 10kV „Hoti“ iz TS 35/10kV „Tuzi“ i DV 10kV „Slap“ iz TS 35/10kV „Danilovgrad“ uloženo je preko 120 hiljada eura.

Na području cetinjske opštine izgrađena je NDTs 10/0.4 kV „Košuta“, 2x630 kVA, vrijedna oko 42 hiljade eura, a u rekonstrukciju TS 10/0.4kV : „Turska ambasada“, „Ivanbegova“ i „Gipos“, uloženo je oko 40 hiljada eura.

Radovi na 10kV dalekovodu u cetinjskoj opštini

Sektor za mjerenje

Trend smanjenja gubitaka

Posljednjih nekoliko godina u Crnogorskom elektrodistributivnom sistemu očigledan je trend smanjenja gubitaka električne energije, što direktno utiče na poslovno-finansijske rezultate naše kompanije.

U 2017. godini CEDIS je preuzeo 2670327.196 kWh električne energije, a realizovano je 2270762.771 kilovat sati, pa gubici iznose 399564398 kWh, odnosno 14,96 odsto. To je 1,38 odsto više od plana za prošlu godinu, ali i 0,69 odsto manje u odnosu na 2016. godinu, kada je procenat gubitaka iznosio 15,62 odsto. Najveći gubici zabilježeni su u januaru, a najmanji u septembru. Najmanji procenat gubitaka su, tradicionalno, imali regioni 7 i 4, a najveći Region 1. Smanjenje gubitaka u prošloj godini u odnosu na planirani procenat ostvario je jedino Region 6, i to za 0,56 procentnih poena. Očekuje se da će se nivo distributivnih gubitaka i dalje smanjivati kroz stalne aktivnosti na kontroli i otkrivanju neovlaštene potrošnje i na sanaciji postojeće i izgradnji nove distributivne mreže.

Precizan račun sa stvarno utrošenim količinama električne energije, u tačno određenom obračunskom periodu, kao prioritetan zadatak mjerenja u sistemu elektrodistribucije, takođe utiče na smanjenje gubitaka. Trenutno je kod oko 90 procenta korisnika precizno očitana potrošnja električne energije, što su rezultati kojima se ravnamo sa razvijenim zemljama.

Najveća ograničenja u tačnosti očitavanja su što još postoji oko osam do devet odsto brojila nedostupnih za očitavanje. U tu kategoriju spadaju objekti koji se povremeno koriste ili se uopšte ne koriste, a brojila su smještena unutar objekta.

Nivo očitivosti je posljednjih nekoliko godina podignut za više od 10 odsto u odnosu na ukupni broj, u prvom redu zahvaljujući implementaciji sistema daljinskog mjerenja kojim je pokriveno oko 270 hiljada korisnika od ukupnog broja koji iznosi 383.350. Procenat očitivosti novih brojila je 99,1 odsto, a tradicionalnih 68,68 odsto.

Nova brojila i u starim mHE

Krajem januara ekipa Službe za kontrolu i monitoring u Sektoru za mjerenje izvršila je rekonstrukciju mjernih mjesta u malim hidroelektranama „Slap Zete“ i „Glava Zete“. Nikola Šoć, inženjer za mjerenje, kontrolu, prijem i održavanje mjernih mjesta i elektromonter I, Radivoje Jovanović, stare garniture, montirane još 50-tih godina prošlog vijeka, zamijenili su multifunkcionalnim broji- ma koja se daljinski kontrolišu i očitavaju.

-Zamjenu brojila obavljamo gotovo svakodnevno, ali u ovim malim elektranama to nije bio jednostavan posao jer su postrojenja, odnosno oprema i instalacija u njima vrlo stara, a slaba je i dostupnost GSM signala. Ipak, nakon rekonsrtukcije mjernih mjesta i ugradnje Elster A 1700 multifunkcionalnih brojila, naš kolega iz AMM centra je daljinskim putem bez problema pristupio mjernom uređaju i izvršio kontrolu i očitavanje brojila – kazao je Šoć.

Poseban izazov, prema njegovim riječima, je opremanje već ugrađenih brojila opremom za daljinsku komuni- kaciju, čime se omogućava daljinsko očitavanje i kontrola brojila, a sve u cilju lakšeg i efikasnijeg ispunja- vanja obaveza prema Regulatornoj agenciji za energeti- ku, COTEE-u i potrošačima.

- Kolegama, zaposlenim na poslovima analize preuzete i realizovane električne energije, praćenja tokova energije i gubitaka po naponskim nivoima, omo- gućen je pristup svim potrebnim podacima sa mjernog mjesta. Daljinskim očitavanjem brojila se, kao što je poznato, znatno olakšava rad ekipa zaposlenih na očitavanju brojila, unapređuje proces mjerenja i smanjuju troškovi - dodao je Šoć. Zaposleni u ovoj službi, inače, vrše prijem, kontrolu, ispitivanje, zamjenu, izmjestanje mjerne opreme (multifunkcionalna brojila sa pripadajućom opremom za komunikaciju) i ožičenje u postrojenju od mjernih transformatora do mjernog stalka na obračunskim i kontrolnim 35kV, 10kV i 0,4kV (sopstvena potrošnja) mjernim mjestima preuzimanja i isporuke električne

Nikola Šoć i Radivoje Jovanović

Instrumentation				
Meter ID : 04092764-----	PC Time : 12:32:27 30/01/18			
Scheme : EPCG1---	Meter Time : 12:32:25 30/01/18			
	Phase A	Phase B	Phase C	System
Line Voltage	101.84	0.00	102.27	Volts
Line Current	2.07	0.00	1.38	Amps
Power Factor	0.91 0.89	Unknown	0.4 0.85	1.00
Active Power	0.18	0.00	0.17	0.35
Reactive Power	0.09	0.00	-0.11	-0.01
Apparent Power	0.21	0.00	0.20	0.35
Frequency	50.01	0.00	50.01	Hz
Phase Angle	0.00	0.00	0.00	Degrees
Phase Rotation	A-B-C			Apply CT/VT Factors ☐

energije sa mreže CGES-a i drugih elektroenergetskih sistema povezanih sa mrežom CGES-a u okruženju, kao i na mjernim mjestima preuzimanja i isporuke električne energije iz malih hidroelektrana. U postrojenjima TS X/35kV , TS 35/X kV, TS 110/10 kV odgovorni su za sva mjerna mjesta, kontrolna i potrošačka.

Služba za razvoj organizacije

Interni akti unapređuju poslovne procese

U okviru Sektora za ljudske resurse, opšte poslove i korporativne komunikacije formirana je početkom prošle godine Služba za razvoj organizacije sa ciljem boljeg funkcionisanja Kompanije kroz regulaciju poslovnih procesa, unapređenje sistema internih akata, razvoj zaposlenih i razvoj organizacione kulture. Prvi akt kojim je ova služba startovala je Procedura o izradi, evidenciji i komunikaciji interne regulative koja je definisala, standardizovala i unificirala proces izrade, usvajanja i evidencije interne regulative.

-Ova procedura je bila osnov za donešenje svih naknadnih internih akata i to po jedinstvenim i standardizovanim principima. Od aprila 2017. godine usvojeno je 29 akata, a u postupku usvajanja su još tri procedure koje će definisati različite oblasti. Svrha njihovog donošenja je tačno definisanje procesa, prava i odgovornosti u vezi sa konkretnim pitanjima, kao i usklađivanje poslovanja sa modernim standardima i modelima za kompanije koje se bave istom ili sličnom djelatnošću. Na ovaj način donijeta interna akta definišu jasna pravila, lako su razumljiva, a u prilogu akata nalaze se obrasci koji se odnose na oblast koju konkretna procedura uređuje (odluke, nalozi, zahtjevi itd.), što umnogome ubrzava i pojednostavljuje proces svakodnevnog poslovanja-ističe šef Službe za razvoj organizacije, Marina Vojinović i dodaje da svi zainteresovani mogu kontaktirati zaposlene u Službi i u kratkom roku dobiti informaciju o usvojenom internom aktu, a u planu je da sva interna regulativa uskoro bude dostupna i na budućoj Intranet stranici CEDIS-a.

Organizovanje i regulisanje službenih putovanja, koje je takođe u domenu njihovog rada, detaljno je uređeno Procedurom i Uputstvom o službenim putovanjima. Ova akta regulišu cjelokupan proces, razrađuju pravila i razgraničavaju odgovornost različitih subjekata prilikom

Marina Vojinović

organizovanja službenog puta. Zaduženi su i za pripremu odluka o terenskom radu, kao i za evidenciju radnih naloga van mjesta rada, što je regulisano Procedurom o izdavanju radnih naloga van mjesta rada.

-Putem obezbjeđivanja korišćenja usluga Kataloga propisa, tj. njihovih licenci (za 29 korisnika) kao i licenci BI Consulting-a, olakšali smo i pojednostavili rad zaposlenih, te umanjili mogućnost greške i podigli kvalitet obavljanja poslova kroz mnogobrojne pogodnosti koje ovi programi

Ulaganje u obuku zaposlenih važno

-U nadležnosti naše Službe, kao dijela Sektora za ljudske resurse, opšte poslove i korporativne komunikacije, je i razvoj zaposlenih kroz organizovanje različitih obuka koje znatno poboljšavaju kompetencije, vještine i znanja zaposlenih. Tako je u prošloj godini na obuke zaposlenih, kako ekspertske i usko specijalističke, tako i obuke, vezane za soft skills i menadžerske vještine, potrošeno skoro 100 hiljada eura – saopštila je Marina Vojinović, dodavši da su u ovoj službi ponosni na taj segment svog rada.

Ona je podsjetila da je CEDIS glavni sponzor prestižnog savjetovanja CIGRE Crna Gora na kojem naši inženjeri prezentuju stručne radove, te da su zaposleni iz Službe za korporativne komunikacije aktivno učestvovali na konferenciji PRO PR, a ne treba zaboraviti ni niz stručnih obuka naših inženjera i elektromontera u inostranstvu koje su organizovali proizvođači opreme, implementirane u sistem (Siemens, Tyco electronics, Schneider, SEL, Baur i drugi). U toku godine završena je i obuka i dodijeljeni sertifikati za upravljanje dizalicama za 100 zaposlenih.

-Aktivno smo učestvovali na više javnih rasprava o predlozima Zakona o radu, Zakona o upravnom postupku, Zakona o PDV-u i Zakona o javnim nabavkama, zaposleni iz Sektora za zaštitu i usluge prisustvovali su seminaru „Gradimo zaštitu i zdravlje za XXI vijek“ u Budvi, učestvovalo se i na seminarima, konferencijama i radionicama u

organizaciji Instituta računovođa i internih revizora. Imali smo predstavnike i na skupu za planiranje i razvoj elektrodistributivnih mreža CIREĐ, a u pet dvodnevni radionica, organizovan je u oktobru i novembru prošle godine trening za menadžere i zaposlene od posebnog značaja za kompaniju sa temom „Novi kod liderstva“ i „Liderske vještine“, gdje su nadogradili već stečene vještine i znanja iz oblasti komunikacija, timskog rada i upravljanja vremenom. Moram pomenuti i internu obuku zaposlenih u sektorima i službama koje su u direktnom kontaktu sa korisnicima, gdje se još jednom potvrdilo da je međusektorska saradnja bitan element u razvoju i jačanju organizacije. Na kraju, pružili smo i podršku Sektoru za zaštitu i usluge u dijelu odabira i zaključenja ugovora o obuci oko 400 zaposlenih za pružanje prve pomoći od strane Crvenog krsta Crne Gore – istakla je Vojinović i dodala:

-Ulaganje u zaposlene i konstantno podizanje nivoa kompetencija u kompaniji jedan je od prioriteta CEDIS-a. Stoga ćemo u ovoj godini biti još aktivniji, a i budžet je gotovo dvostruko veći nego 2017. i iznosi 165 hiljada eura. Fokusiraćemo se i na razvoj talenata, odnosno zaposlene iz mlađe generacije koji su prepoznati kao budućnost kompanije. Planirane su, takođe, obuke za menadžere i zaposlene od posebnog značaja i u ovoj godini, te različite specijalističke obuke zaposlenih na svim nivoima.

omogućavaju, kao što je dostupnost na jednom mjestu velikog broja informacija, potrebnih u svakodnevnom poslovanju.

Krajem prošle godine usvojena je i Procedura o korišćenju službenih mobilnih telefona i SIM kartica, kojom su povećani dosadašnji benifiti i ponovo uvedene pogodnosti određivanja limita i nabavke službenog telefona za glavne inženjere u Operativnoj direkciji, Direkciji za razvoj, Direkciji za pristup mreži i Direkciji za TIS, kao i za sve ostale zaposlene za koje postoje opravdani razlozi za korišćenje ovih pogodnosti, uz odobrenje neposrednog rukovodioca, odnosno izvršnog direktora. Evidenciju o službenim mobilnim telefonima i SIM karticama, kao i o ostalim podacima vode zaposleni u Službi za razvoj organizacije u saradnji sa Sektorom za TIS – kazala je Vojinović.

U domenu rada Službe je, prema njenim riječima, i priprema i sprovođenje postupka dodjele stambenih kredita

za zaposlene u skladu sa Pravilnikom o rješavanju stambenih potreba zaposlenih, na što su posebno ponosni, jer su u 2017. godini sprovedena dva postupka raspodjele sredstava koja su opredijeljena u tu svrhu i na taj način riješene stambene potrebe za 113 zaposlenih.

-Procedura prijavljivanja, pregleda i donošenja odluka u ovom postupku značajno je pojednostavljena u odnosu na prethodni period i zaposleni u roku od 30 dana od dana zatvaranja oglasa dobijaju informaciju o rang listi, odnosno dodjeli stambenog kredita. Njima su, takođe, u toku trajanja oglasa na raspolaganju za svaku pomoć bili i ova služba i cjelokupan Sektor, imajući u vidu da se radi o rješavanju važnog životnog pitanja – istakla je Vojinović. U nadležnosti Službe je, na kraju, i praćenje primjene postojećih opših akata Društva, te predlaganje odgovarajućih izmjena, ukoliko se uoče problemi u primjeni nekog akta, odnosno ukoliko bi te izmjene mogle dovesti do poboljšanja i unapređenja sveukupnog poslovanja.

Sektor za pristup mreži

Ugovaranje snage zakonska obaveza

U skladu sa Metodologijom za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog sistema električne energije, koju je donijela Regulatorna agencija za energetiku, svi korisnici kod kojih se mjeri snaga iznad 34,5 kilovati, dužni su da potpišu Ugovor o priključenju na distributivni sistem električne energije sa ugovorenim snagama. To se odnosi na 2.031 korisnika kojima se do 1.januara snaga obračunavala u iznosu koji se izmjeri, dok se od tada snaga ugovara. Ugovor se potpisuje na period od jedne godine, tokom kojeg je za svaki mjesec precizirana ugovorena snaga koju objekat koristi, a koja ne može biti veća od odobrene u Saglasnosti za priključenje.

-Ukoliko korisnik preuzme iz distributivnog sistema snagu u okviru dozvoljenih odstupanja u odnosu na ugovorenu (-30 do + 30 odsto) , ona će se obračunati u ostvarenom iznosu. Ako je izmjerena snaga manja od ugovorene za više od 30 odsto, obračunaće se na nivou ugovorene snage sa dozvoljenim odstupanjima, a ako je veća od ugovorene za više od 30 odsto, razlika između izmjerene i ugovorene sa dozvoljenim odstupanjima će se obračunati u dvostrukom iznosu – objašnjava rukovodilac Sektora za pristup mreži Jagoš Pupović i napominje da se tokom godine ugovorena snaga ne može mijenjati, a ukoliko je korisniku neophodna promjena snage, u obavezi je da do kraja novembra tekuće godine podnese zahtjev za novi ugovor za sljedeću godinu. Ovu zakonsku obavezu, propisanu novim Zakonom o energetici, do sada je ispunilo svega 974 korisnika. Pupović kaže da je u interesu i preostalih korisnika da potpišu pomenute ugovore, jer će CEDIS preuzetu snagu svima obračunavati u skladu sa pomenutom Metodologijom koju je u obavezi da primjenjuje, što može da utiče na visinu računa za utrošenu

Jagoš Pupović

električnu energiju.

Realizacijom osnovne djelatnosti, u skladu sa nacionalnim propisima i regulativom Evropske unije, Cedis obezbjeđuje uredno i kvalitetno zadovoljavanje potreba korisnika na svim naponskim nivoima, te stabilnu isporuku električne energije privredi i stanovništvu Crne Gore.

Više informacija o novom obračunu snaga može se naći na sajtu Crnogorskog elektrodistributivnog sistema www.cedis.me.

Nove naknade za priključenje na mrežu

Dvadeset četvrtog januara stupila je na snagu Odluka o određivanju naknada za priključenje na distributivni sistem, što je još jedna obaveza CEDIS-a, definisana novim Zakonom o energetici. Riječ je o dvije nove naknade - naknadi za izvođenje priključka na distributivni sistem i naknadi za stvaranje tehničkih uslova u sistemu.

-Naknada za izvođenje priključka na distributivni sistem odnosi se na proces, od rješavanja imovinsko pravnih pitanja, projektovanja, izvođenja radova i svih ostalih troškova. Metodologija za utvrđivanje naknada za priključenje na distributivni sistem električne energije predviđa da priključak može uraditi i CEDIS ukoliko se tako izjasni investitor - ističe Jagoš Pupović, rukovodilac ovog sektora i dodaje da su naknade definisane za sve naponske nivoe (0,4 kilovolti, 10 kV i 35 kV), te da su naknade za izvođenje priključka definisane u odnosu na

sami tip priključka, na dužinu voda koji je potreban za priključenje, broj brojila koji se nalaze u objektu i slično. Pupović je objasnio da će se naknada za stvaranje tehničkih uslova u sistemu koju plaćaju svi korisnici i čiji se iznos definiše u saglasnosti za priključenje, koristiti za izgradnju novih i rekonstrukciju postojećih djelova sistema, kako bi se stekli uslovi za priključenje na distributivni sistem svih korisnika.

-U zavisnosti od naponskog nivoa, naknade za stvaranje tehničkih uslova u distributivnom sistemu koje se obračunavaju po 1 kW iznose za priključke na 0.4 kV naponski nivo 72,32 eura, za priključke na 10 kV 289,54 eura, dok za priključke na 35 kV naponski nivo treba izdvojiti 73,33 eura po 1 kW - saopštio je Jagoš Pupović.

Tabelu sa naknadama po tipovima priključka korisnici mogu naći na zvaničnom sajtu CEDIS-a.

Priključenje mHE na distributivnu mrežu

Samo po Proceduri i tehničkim preporukama

Do 2013. godine u Crnoj Gori je bilo sedam malih hidroelektrana (mHE „Glava Zete“, mHE „Slap Zete“, mHE „Rijeka Mušovića“, mHE „Šavnik“, mHE „Lijeva Rijeka“, mHE „Podgor“ i mHE „Rijeka Crnojevića“), ukupne instalisane snage 8.5 MW. Danas je ta brojka veća za dvanaest malih elektrana i jednu solarnu elektranu, ukupne instalisane snage 23,5 MW, a saglasnost za priključenje izdata je za još oko 40-tak elektrana.

- Radi očuvanja stabilnosti elektrodistributivnog sistema i pouzdane isporuke električne energije do krajnjih korisnika, CEDIS je definisao proceduru u kojoj su na jednom mjestu objedinjene sve aktivnosti koje vlasnik, odnosno investitor mora proći, od podnošenja zahtjeva za izdavanje mišljenja o mogućnostima i uslovima priključenja male elektrane na distributivni sistem, do samog priključenja tog objekta. U Proceduri je navedena sva neophodna dokumentacija i forme obrazaca. Dakle, novoizgrađena mala hidroelektrana će se priključiti na distributivni sistem samo ako se ispoštuje Procedura i važeće tehničke preporuke u kojima su definisani kriterijumi za priključenje ovih energetske objekata – ističe Gorjana Čeranić, šef Službe za nestandardne priključke i distribuirane izvore i dodaje:

-Interesovanje za izgradnju malih elektrana je, inače, počelo nakon što je Crna Gora postala član Energetske zajednice čime se obavezala da učešće energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj potrošnji dostigne nivo od 33 odsto. Kao program podrške proizvodnji električne energije iz obnovljivih izvora i u svrhu ostvarivanja interesa razvoja OIE u Crnoj Gori, proizvodnja iz malih hidroelektrana je ob-

Gorjana Čeranić

hvaćena sistemom povlašćenih proizvođača putem povlašćenih otkupnih cijena (tzv. „feed in“ tarifni sistem) proizvedene električne energije, što je u skladu sa Zakonom o energetici i usvojenim podzakonskim aktima. To, između ostalog, podrazumijeva i prioritet priključenja ovih objekata u odnosu na ostale korisnike.

Dosadašnja istraživanja resursa obnovljivih izvora energije pokazuju da Crna Gora posjeduje značajne resurse koji pružaju mogućnosti za njihovo energetske iskorišćavanje.

Počeo otkup infrastrukture u vlasništvu opština

U skladu sa Zakonom

Za otkup elektroenergetske infrastrukture u vlasništvu opština i državnih organa na području opština CEDIS će, prema prvim procjenama, u narednih pet godina izdvojiti preko 15 miliona eura, a oko polovine tog iznosa koštaće elektroenergetski objekti na teritoriji Glavnog grada.

Ove godine planiran je otkup 57 trafostanica naponskog nivoa 10/0,4kV, te 23 10 kilovoltna kabela i tri 35 kV kablovska voda. Sljedeće godine u vlasništvo CEDIS-a preći će jedna TS 35/10kV, 51 trafostanica naponskog nivoa 10/0,4kV, četiri 10 kilovoltna i jedan 35 kV kabl, a 2020. jedna TS 35/10kV, 55 trafostanica 10/0,4kV i 11 DV 10 kV.

U toku 2021. godine otkupiće se 33 TS 10/0,4kV, te 54 10 kV kabela i dva 10 kilovoltna dalekovoda, a 2022. jedna TS 35/10kV, 38 trafostanica 10/0,4kV, 71 10 kV i dva 35 kV kabela, kao i jedanaest 10 kilovoltnih dalekovoda. Otkup elektroenergetske infrastrukture koja nije u vlasništvu CEDIS-a, radi obezbjeđenja tehničko-tehnološkog jedinstva i sigurnosti funkcionisanja sistema, vr-

šiće se u skladu sa Zakonom o energetici i Pravilima o funkcionisanju distributivnog sistema električne energije i to samo ako je vlasnik elektroenergetske infrastrukture obezbjedio svu neophodnu dokumentaciju (List nepokretnosti, Građevinska i Upotrebna dozvola, Projektna i Atestna dokumentacija, Geodetski elaborat izvedenog stanja infrastrukturnog objekta, Ugovor sa izvođačem radova i dokaz o količini i vrijednosti izvedenih radova na izgradnji infrastrukturnog objekta). Vrijednost elektro-energetskog infrastrukturnog objekta koji je predmet otkupa se utvrđuje u skladu sa članovima 184. i 185. Zakona o energetici.

U skladu sa odredbama Zakona o energetici, ukoliko usljed tehničkih ograničenja nije moguće priključenje objekta korisnika na sistem, a planom razvoja nije predviđena izgradnja potrebne infrastrukture ili je planirana za kasniji period, Operator distributivnog sistema je nadležan za izdavanje saglasnosti investitoru, budućem korisniku sistema, da o svom trošku izgradi infrastrukturu potrebnu za priključenje objekta na sistem.

Imovina CEDIS-a na udaru lopova

Trafostanice konstantno na meti

Izražena krađa energetske opreme, vrata i prozora sa trafostanica, nanosi ogromne štete Crnogorskom elektrodistributivnom sistemu.

Ukradene pozicije, čiji se akteri kockaju i sa sopstvenim životom, preprodaju se kao sekundarna sirovina za je-dva nekoliko desetina eura.

- Krađa aluminjumskih vrata sa trafostanica u Podgorici i okolini postala je gotovo svakodnevna pojava. Naše ekipe po prijavi zateknu otvorenu trafostanicu, tako da svako ima direktan pristup visokom naponu, opasnom po život. Da kradljivci ne prezaju ni od čega govori i podatak da su ukradena vrata sa trafostanica u samom gradskom jezgru, na prometnim saobraćajnicama, u dvorištima škola i državnih ustanova – kaže Nikola Vukčević, glavni inženjer za trafostanice i kablove.

On naglašava da trafostanice pod naponom bez zaštitnih vrata predstavljaju veliki rizik za prolaznike, jer je riječ o objektima koji se nalaze na vrlo prometnim i gusto naseljenim mjestima.

- CEDIS preduzima sve raspoložive mjere da spriječi krađe. Ekipe našeg preduzeća se i vanredno angažuju i kontrolišu objekte, ali stalan nadzor tolikog broja objekata nije moguće sprovesti, ističe Vukčević i dodaje da se nakon svake otkrivene krađe sprovodi urgentno obezbjeđivanje trafostanice. Tako su ovih dana privremeno obezbjeđene trafostanice „Škola Drač“, „Kruševac 7“ i „Drač 6“, a na MBTS „Dom omladine“ i MBTS „Narodna banka“ ugrađena su nova vrata.

Međutim, drskost vandala izgleda da nema granicu pa se dešava da nekoliko dana nakon sanacije, iste trafostanice budu ponovo na meti kradljivaca.

Problemi u Podgorici, nažalost, nijesu usamljeni.

Distributivna mreža i objekti, često su na udaru lopova

Privremeno obezbijeđena MBTS „Škola Drač“

Nova vrata na MBTS „Dom Omladine“

i u drugim djelovima Crne Gore. Godišnje se evidentira na stotine krađa, počev od vrata i prozora na trafostanicama, koje su pod visokim naponom, preko krađe bakarne užadi, trafo ulja i slično. Osim neposredne opasnosti po život, dovodi se u pitanje i stabilnost i sigurnost isporuke električne energije onim kupcima koji se snabdijevaju sa objekata koji su meta lopova. Svi slučajevi se prijavljuju policiji i redovno podnose krivične prijave protiv NN lica.

Jedina mjera, koja se pokazala kao efikasna i u zemljama u okruženju, koje takođe imaju problem sa ovom vrstom krađa, jeste suzbijanje crnog tržišta bakra i aluminijuma.

CEDIS apeluje na građane da svaku neovlašćenu djelatnost na stubnim mjestima i trafostanicama prijave našoj kompaniji ili nadležnim organima. Nastavićemo da sprovodimo sve zakonom propisane mjere kako bi zaštitili svoju imovinu i omogućili potrošačima uredno napajanje električnom energijom.

Bešir Kajević novi predsjednik Sindikata energetike Crne Gore

Tu smo za pomoć svakom članu

Na IV Kongresu Sindikata energetike Crne Gore, održanom 21. decembra prošle godine, za predsjednika je izabran mr Bešir Kajević, diplomirani pravnik, zaposlen u CEDIS-u.

Kajević se bavi sindikalnim radom više od 20 godina, a trenutno je predsjednik Sindikalne organizacije Crnogorskog elektrodistributivnog sistema.

U proteklom periodu bio je u više navrata član Skupštine Saveza sindikata Crne Gore, član Glavnog odbora Sindikata energetike Crne Gore, delegat na više kongresa, koordinator ili član mnogih radnih grupa za izradu Statuta Saveza sindikata Crne Gore, Sindikata energetike, kolektivnih ugovora na raznim nivoima, kao i član radnih grupa za izradu zakona iz oblasti radno sindikalnog zakonodavstva.

-Pred Sindikatom energetike je težak period, jer nakon donošenja novog Zakona o radu koji je u završnoj fazi, nameće se obaveza zaključivanja Opšteg kolektivnog ugovora, a zatim i Granskog kolektivnog ugovora energetike Crne Gore, koji je za nas posebno važan. Borićemo se da u najmanju ruku sačuvamo prava zaposlenih na istom nivou, što neće biti lako jer je intencija novih zakonskih propisa smanjenje tih prava, po ugledu na evropsko zakonodavstvo, iako smo mi decenijama iza njih. Za Sindikat je nedopustivo da ih pratimo u smanjenju prava, ali ne i u rastu zarada. Stoga ćemo se lavovski boriti za očuvanje prava i tražiti još bolji i odgovorniji odnos poslodavaca prema zaposlenima u energetsom sektoru koji su najveća vrijednost svakog kolektiva jer rade odgovorne, teške i složene poslove od interesa za društvo i državu – izjavio je Kajević za naš Bilten i poručio da je Sindikat energetike, u skladu sa svojim ovlašćenjima, na raspolaganju za pružanje pomoći svim svojim članicama, kao i svakom

Bešir Kajević

članu pojedinačno ukoliko se za to ukaže potreba u dijelu posredovanja kod poslodavaca, ministarstava i Vlade Crne Gore.

Sindikat energetike, inače, čini 11 sindikalnih organizacija (SO CEDIS, SO EPCG, SO CGES, SO Rudnik uglja Pljevlja, SO Jugopetrol, SO Energogas, SO Messer, SO INA Kotor, SO Montenegrobonus Cetinje, SO Zetaenergy, SO COTEE), koje preko svojih predstavnika učestvuju u raznim grupama za izradu zakonskih propisa, kao i u vođenju socijalnog dijaloga na nivou nadležnog Ministarstva i u Socijalnom savjetu Crne Gore.

Ugovor o radu na neodređeno vrijeme

Sigurnost i dodatna motivacija

Prevođenje u stalni radni odnos desetak dana prije isticanja ugovora našim kolegama najljepša je čestitka i poklon za Novu godinu, a prostor za podmlađivanje kadra otvorio se realizacijom programa dobrovoljnog odlaska iz kompanije uz isplatu otpremnine, koji je samo tokom ove godine iskoristilo 22-je radnika.

Na skromnoj svečanosti, organizovanoj povodom potpisivanja Ugovora na neodređeno vrijeme, izvršni direktor CEDIS-a, Zoran Đukanović, potpisnicima je čestitao rješavanje jednog od najvažnijih pitanja u životu, podsjetivši ih da su sada dio jedne od najvećih firmi u Crnoj Gori.

- Znete da rad u CEDIS-u, pored niza benefita, nosi i veliku odgovornost, zato očekujem da nastavite da radite onako kako ste i počeli, jer su vas upravo rezultati dosadašnjeg rada kvalifikovali da budete danas ovdje sa nama. Kompanija vam je dala priliku, omogućila vam da steknete prvo radno iskustvo i nova znanja. Očeku-

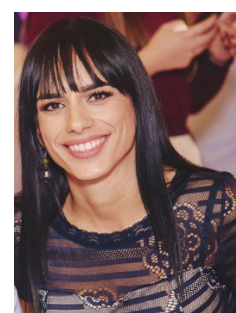

jem da ćete opravdati ukazano povjerenje i doprinijeti uspješnom radu naše kompanije – kazao je Đukanović. Ugovor o stalnom radnom angažmanu potpisan je sa 15 radnika koji su ostvarili najbolje rezultate u dosadašnjem radu u CEDIS-u.

Zadovoljni, a i svjesni odgovornosti

Jelena Milatović, inženjer za kvalitet, analizu i izvještavanje: Ugovor koji smo potpisali znači sigurnost, ali i obavezu da se okrenemo obavljanju svog posla na još posvećeniji i odgovorniji način. Dobili smo mogućnost da napredujemo, jer čim smo postali dio stalnog kolektiva, to znači da CEDIS-u treba naša mladost, naša vizija i spremnost da firmi pružimo nešto novo

uz podršku starijih kolega i da je promoviramo na najbolji mogući način. Puno nam znači i to što je odluka donijeta na isteku godine, kada se sublimiraju utisci i kada se sveukupno sagledava poslovanje firme u proteklih 365 dana. Vjerujemo da je odluka o zapošljavanju rezultat opšteg utiska o poslovanju firme, koje je sudeći po tome pozitivno.

Jovana Baranin, referent za ljudske resurse:
Biti dio ekipe jedne tako uspješne i renomirane firme kao što je CEDIS zaista je pravo zadovoljstvo i privilegija. Pripravnički staž u CEDIS-u bio je idealna prilika da znanja i vještine koje sam stekla tokom školovanja usavršim u praksi. Zahvaljujući jako dobroj organizaciji i prijateljskom stavu kolega na koji sam naišla još od samog početka,

nije mi bilo teško da se uklopim u radnu sredinu. Rad u Sektoru za ljudske resurse donosi svakodnevne izazove i konstantnu mogućnost napredovanja, pa to doprinosi da posao bude izuzetno dinamičan i zanimljiv. Trudiću se da i dalje radne zadatke obavljam profesionalno i da usvajam nova znanja, a time dam i skroman doprinos u daljem napretku ove firme.

Anja Nedović, inženjer za priključenje OIE u Službi za nestandardne priključke i distribuirane izvore:

CEDIS je kompanija u kojoj mladi inženjeri imaju mnogo mogućnosti za napredak i stručno usavršavanje. U to sam se uvjerila prilikom odrađivanja programa stručnog osposobljavanja. Drago mi je što sam imala priliku da sarađujem i učim od CEDIS-ovih stručnjaka i

što sam nastavila da se usavršavam u oblasti koju sam završila. Svaki radni dan za mene je nova priča za proširenje znanja.

Dobijanje ugovora na neodređeno u jednoj ovakvoj kompaniji svakako donosi i dozu sigurnosti, jer sam riješila jedno od bitnijih životnih pitanja. Trudiću se da svoje radne zadatke obavljam na što bolji i kvalitetniji način.

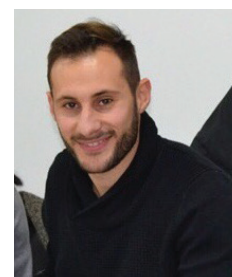
Milan Vojvodić, operativni dispečer:

Srećni smo što smo u jednoj od najvećih kompanija u Crnoj Gori potpisali Ugovor o radu na neodređeno vrijeme, jer smo na taj način riješili egzistencijalno pitanje. To nam donosi veliku sigurnost, ali i dodatni motiv i obavezu da svojim trudom i zalaganjem odговорimo na poslovne izazove i opravda-

mo ukazano povjerenje.

Ovaj posao svaki dan donosi neki novi izazov i problem koji treba riješiti, što i jeste najbolji dio ovog poziva.

U prilici smo da sarađujemo sa stručnim ljudima i da se dalje usavršavamo, a to je ono što je potrebno svakom inženjeru na početku karijere.

Miloš Malidžan, operativni dispečer:

Dobiti posao u kompaniji kao što je CEDIS je zaista velika stvar. Na radnom mjestu koje mi pruža mogućnost za učenje i sticanje dragocjenog iskustva, za upoznavanje sa sistemom, što je za mene iznad svega drugog. CEDIS nam je dao šansu, sada je sve do nas. Neizmjereno sam zahvalan što sam dobio priliku da se bavim svojom strukom. Najsrećniji

su ljudi koji rade posao koji vole. Tada nijedan zadatak ne doživljavaju kao obavezu već kao zadovoljstvo. Trudiću se da ovu priliku maksimalno iskoristim, da učim i da se usavršavam u onome za što sam se školovao. Ovo je veliki sistem i nadam se da ću proći kroz sve faze jer se na fakultetu učenje ne završava. Možda ću jednog dana i ja sa novim generacijama dijeliti ono što sam ovdje naučio.

Počela sa radom nova generacija pripravnika

CEDIS pravi izbor za sticanje znanja i iskustva

Pripravnički staž u CEDIS-u ove godine odradiće 30 visokoškolaca. Oni će do 15. oktobra imati priliku da steknu praktična znanja iz više oblasti u različitim sektorima naše kompanije.

Dobrodošlicu novoj generaciji visokoškolaca poželjeli su izvršni direktor Zoran Đukanović, rukovodilac Operativne direkcije Gvozden Filipović i rukovodilac Sektora za ljudske resurse Magdalena Vukčević.

Đukanović je poručio visokoškolcima da su dobro odabrali jer u CEDIS-u, kao velikom sistemu, mogu mnogo da nauče, te da budu otvoreni za sticanje novih znanja i iskustva uz mentorstvo starijih kolega.

-Našoj kompaniji su potrebni mladi ljudi i mi koristimo ovaj Vladin program da obnovimo kadar na kvalitetan način. Mladih stručnjaka koji donose entuzijazam i nove ideje uvijek treba, a mi ćemo umjeti da prepoznamo one koji mogu da doprinesu daljem razvoju Kompanije na najbolji način – kazao je Đukanović i dodao: - Iskoristite ovu priliku da provjerite kako teorija koju

ste učili na fakultetu funkcioniše u stvarnom poslovnom svijetu i da naučite da radite timski, a prvenstveno da naučite kako treba raditi. Kroz devetomjesečni program iz prve ruke upoznaćete kompleksnost jednog ovako velikog i razuđenog sistema. Želim vam puno uspjeha u daljem radu, da što više naučite i da na kraju svi budemo zadovoljni.

-U prilici ste da na najbolji način primijenite i pokažete svoja znanja, naravno obogaćujući ih iskustvima mentora i kolega. U prilici ste, takođe, da na pravi način iskoristite ponuđenu šansu i zaposlite se u CEDIS-u, kao što je to učinilo 15-tak vrijednih mladih i ambicioznih ljudi koji su odnedavno na ovaj način počeli da rade u kompaniji. U svakom slučaju, usavršavanjem u CEDIS-u imate dobre preduslove za svoju profesionalnu budućnost – istakla je Magdalena Vukčević.

Nakon kratke prezentacije najvažnijih podataka o CEDIS-u, novim kolegama je organizovan obilazak nekoliko značajnih objekata u Podgorici, tako da su već

prvog dana imali priliku da dosta nauče o kompaniji u koju dolaze.

Prvi na redu bio je Sektor za upravljanje, gdje je ovim znatiželjnim mladim ljudima na pristupačan način objašnjeno kako se u realnom vremenu upravlja 35 kV mrežom.

Boravili su u dispečerskoj sobi gdje se slivaju svi podaci iz kompanije, vezano za upravljanje, koji se dalje obrađuju u Službi za analizu i prezentuju dispečerima za njihove aktivnosti. Da nije sve tako jednostavno primjer su havarijske situacije, kada se mijenja koncept rada i kada se treba snaći u trenutku da bi se što prije obezbijedilo napajanje korisnika električnom energijom.

U postrojenju PG 5 objašnjeno im je kako se u njemu manipuliše po nalogu dispečera i uz obaveznu upotrebu gumenih rukavica, otpornih na 20000 V. Ovdje su bili u prilici da vide kako su nova postrojenja, kao što je i ovo, napravljena da zaštite uklopničara da ne napravi grešku, jer imaju tzv. blokadu u slučaju pogrešne manipulacije.

Starije kolege predstavile su pripravniciima i aktivnosti Sektora za mjerenje, kao vrlo važnog segmenta od kojeg direktno zavise rezultati poslovanja kompanije. Suština je u tome da se energija koju predamo precizno izmjeri i da potrošači dobiju tačne račune. Nova brojila znatno su popravila stanje u oblasti mjernja, pa je procenat očitavnosti trenutno oko 90 odsto, a cilj je da očitavnost bude i preko 95 odsto, što će doprinijeti boljem odnosu sa korisnicima. U ovom sektoru rade se i neki nepopularni poslovi, kao što je isključenje korisnika zbog neplaćanja, ili pronalaženje i isključivanje nelegalnih korisnika. Pokazali su im na koji način se daljinski očitava i isključuje novo brojilo.

Obilazak objekata mlade kolege završile su u Sektoru održavanja, gdje im je predstavljena organizacija ove cjeline i kompleksnost poslova na održavanju primarne i sekundarne mreže na teritoriji cijele države, što je vrlo težak i odgovoran posao, ali i posao koji se brzo može naučiti, samo ako ima posvećenosti, volje i angažovanosti.

Upoznali su se i sa procesom proizvodnje više tipova čelično-rešetkastih stubova, kao i sa planom da se u

pogonu Održavanja formira trening centar sa radionicom koji će služiti za obuku elektromontera i radnika na terenu.

Korisnicima Programa devet mjeseci računa se kao 12 mjeseci radnog iskustva i kao uslov za polaganje odgovarajućeg stručnog, odnosno državnog ispita.

CEDIS podržao prvi crnogorski sitcom

Podgorica zaslužila svoju seriju

Crnogorski elektrodistributivni sistem je podržao projekat prvog crnogorskog sitcoma (komedija situacije i mentaliteta) "DOJČ CAFFE" koji je nastao u produkciji NATENANE PRODUCTION i RTCG, a prvi serijal ima 16 epizoda.

- Inicijativa za potpspešivanje scenarističke, rediteljske, glumačke, kao i produkcijske prakse ovakvih tv formi u Crnoj Gori, naišla je na našu sreću, na razumijevanje onih koji bi mogli da pomognu da se tako nešto realizuje, kao što su čelni ljudi CEDIS-a, koji su prepoznali značaj projekta i pomogli da se realizuje druga sezona serije "DOJČ CAFFE", čija se premijera očekuje na proljeće. Pomoć je značajna i zbog toga što su se, pored tako visokorangirane kompanije, koja prepoznaje društvenu odgovornost i pomaže razvoju kulturne baštine naše zemlje, i druge kompanije i institucije odlučuju na takve poduhvate, ne gledajući samo materijalni benefit, jer je kultura, ono duhovno i ono što će ostati iza nas, neprocjenjiva – ističe, ispred NATENANE PRODUCTION, glumac i producent, Dušan Kovačević.

Pored CEDIS-a, Projekat su podržali Hipotekarna banka, Gorenje, Gruenheim, Capital Plaza, G3 Spirits, UNDP, Calsberg Montenegro, kao i Turistička organizacija Podgorice, Sakretarijat za kulturu i sport Glavnog grada, Ministarstvo kulture, Ministarstvo turizma i održivog razvoja, Ministarstvo odbrane i Vosjka Crne Gore.

Kovačević ističe da je dobra strana ovog projekta i angažovanje u prvom redu crnogorskog kadra (glumci, producenti, scenografi, kostimografi, mladi re-

ditelji kao asistenti režije, organizatori, scenski radnici i svi drugi učesnici, izuzev gust star uloga regionalnih zvijezda) koji, iako dobar u svoj poslu, nema često priliku da radi i da se razvija kod nas, zbog čega su prinuđeni da traže prostor negdje drugo.

- Iskreno, mi smo insistirali na angažmanu crnogorskog kadra, iako smo imali dosta poteškoća da to dovedemo do kraja, ali shvatamo da je to dug proces i da smo na samom početku. Nadamo se da će sličnih projekata, uz vašu podršku i podršku društveno odgovornih kompanija i pojedinaca, biti još mnogo – kazao je Kovačević.

On navodi da je ideja da se napravi jedan ovako urban žanr kod nas potekla usled saznanja da nas ljudi koji nisu bili u Crnoj Gori ili nisu vezani rodbinski za ovaj prostor, percipiraju kao ruralne patrijahalne brdjane čiji je smisao za humor obično egzotičan, jer je izvrgnut parodiji ili karikaturi, što je veoma legitiman žanr, ali ne i jedini. Tome je doprinijela legendarna „Đekna“, koja se i dan danas vrti po regionalnim tv stanicama i postiže gledanost.

- Mislim da su Crna Gora i Podgorica u posljednjih 20 godina doživjele nevjerovatan, kako infrastrukturni, tako i kulturološki progres i da je spektar narječja i svojstvenog mentalitetsko-lokalnog duha (nikšićki, cetinjski, primorski, duh sjevera...). Podgorica je postala kulturološki konglomerat i kao glavni grad Crne Gore, zaslužila je da ima svoju modernu seriju, kakve imaju svi glavni gradovi u regionu, a i šire (Lud, zburjen, normalan-Sarajevo, Bitange i princeze-Zagreb, Ono kao ljubav -Beograd, Naša mala klinika-Ljubljana i dr.) – istakao je Kovačević.

